

ڪليڪٽو

سندھ ايجوڪيشن فائونڊيشن

حڪومت سندھ

2 شاگردن جو
تشخيصي جائزو

9 اثر رپورٽ

4 عورتن جي
پاڻيڻاڻپ

اسڪول کان ٻاهر جي ٻارن لاءِ تيز ترين نصاب

رورل بيسڊ ڪميونٽي اسڪول پروگرام (آر بي سي ايس)، سندھ ايجوڪيشن فائونڊيشن جو اسڪول کان ٻاهر جي ٻارن کي ٻيهر تعليم ڏيارڻ جي حوالي سان اهم قدم آهي. آر بي سي ايس پروگرام جو مقصد اسڪول کان ٻاهر ٻارن لاءِ معياري تعليم جي حاصلات کي ممڪن بنائڻ آهي هن پروگرام ۾ تيز ترين نصاب پڙهايو ويندو آهي ته جيئن اهي ٻار قومي نصاب تحت پرائمري سطح جي اهليت 1 ۽ 3 سالن ۾ حاصل ڪري سگهن.

صفحو 2

اسڪول انتظامڪاري: تربيتون

سندھ ايجوڪيشن فائونڊيشن هميشه کان سندس استاف جي مهارت ۾ اضافي ۽ صلاحيتن جي ترقي لاءِ هڪ مضبوط محرڪ رهيو آهي. فائونڊيشن پاران پنهنجي پروموتنگ پرائيوٽ اسڪولنگ ان رورل سندھ پروگرام جي استادن ۽ انٽرپرائيز لاءِ تربيتن جا مختلف سيشن ڪرائيندو رهيو آهي ته جيئن تعليم جي معيار کي بهتر بڻائي سگهجي ۽ اسڪولن جي انتظامڪاري جي مهارتن کي وڌائجي ته جيئن سکڻ جو هڪ بهتر ماحول جڙي.

صفحو 6

اثر رپورٽ 2012 جو علائقائي سطح جو افتتاح

سندھ ايجوڪيشن فائونڊيشن، ساوٿ ايشيا فورم فار ايجوڪيشنل ڊولپمينٽ (ايس اي ايف اي ڊي) ۽ ادارا تعليم و آگاهي (آئي ٽي اي) جي سات سان اينيوئل اسٽيٽس آف ايجوڪيشن پروونشل رپورٽ اثر پاڪستان 2012 جو علائقي سطح جو افتتاح ڪيو. هن سروي ۾ پاڪستان جي 136 ٻهراڙين ۽ 6 شهري ضلعن جي 2,52,000 ٻارن جن جي عمر 3 کان 16 سال هئي بابت سروي ڪيو ويو، اثر رپورٽ 2012ع واري رپورٽ پنهنجي پهرين رپورٽ کان وڌيڪ جامع رپورٽ آهي.

صفحو 9

پي پي آر ايس: 30,000 شاگردن جو تشخيصي جائزو

بنيادن تي گريڊ I کان گريڊ V تائين مان چونڊيو ويو. فيز III مان فقط گريڊ I جي شاگردن کي تشخيص لاءِ چونڊيو ويو. هن سرگرمي ۾ 30 هزار کان مٿي شاگردن جي تشخيص ڪئي وئي. شاگردن جي اها تشخيص جن مضمونن مان ڪئي وئي تن ۾ سائنس، رياضي، سنڌي ۽ انگريزي شامل هئا. هن سرگرمي ڪرائڻ جو مقصد شاگردن جي سکڻ جي نتيجن کي پرکڻ هو.

پروگرام جي مهارتن ۽ وسعت جو اندازو لڳائڻ لاءِ سالياني جانچ پڙتال ڪئي وئي ۽ ان سان گڏوگڏ پي پي آر ايس فيز I، II ۽ III جي 387 اسڪولن جي ضرورتن ۽ مسئلن جي پڻ جانچ ڪئي وئي ته جيئن پروگرام کي مختلف زاوين تحت مضبوط ڪيو وڃي. پروگرام جون سرگرميون، طريقيڪار ۽ ورتل ڪوششن جي تشخيص بابت انٽرپرائيز، استادن ۽ شاگردن کان گڏ ڪيل ڊيٽا مطابق تجزيو ڪيو ويندو جنهن ۾ مهيا ڪيل سهولتون ۽ اسڪول جي عمارت جي جوڙجڪ پڻ شامل هوندا. تنهن کان سواءِ پي پي آر ايس جي ٽيم، استاد ۽ انٽرپرائيز جي تربيتن جو بندوبست پڻ ڪيو ويو ته جيئن پروگرام جي ڪارڪردگي ۾ بهتري اچي.

سندھ ايجوڪيشن فائونڊيشن (ايس اي ايف) پاران ريفارم سپورٽ يونٽ ۽ ورلڊ بئنڪ جي گڏيل تعاون سان ”پروموتنگ پرائيوٽ اسڪولنگ ان رورل سندھ“ (پي پي آر ايس) پروگرام شروع ڪيو ويو. پروگرام تحت سنڌ جي 10 ضلعن ۾ 1,000 نجي اسڪول کوليا ويندا جنهن جو مقصد سنڌ جي ڏورانهن علائقن جي بنيادي سهولتن کان وانجهيل علائقن جي ٻارڙن کي مفت ۽ معياري تعليم مهيا ڪري ڏيڻ آهي. 10 سالن واري هن پروگرام جي ٽئين مرحلي تحت لڳ ڀڳ 4,00 نجي اسڪولن جي سهائتا ڪئي پئي وڃي ته جيئن 1,000 اسڪولن وارو مقصد مٿي سگهجي. هن پروگرام تحت هر داخل ٻار جي حساب سان هر مهيني اسڪولن کي سبسڊي پڻ مهيا ڪئي پئي وڃي ان کانسواءِ استادن ۽ انٽرپرائيز کي تربيتون ۽ اسڪولن کي نصابي ڪتابن جي مفت فراهمي سان گڏ تعليمي مواد پڻ اسڪولن ۾ پهچايو ويندو آهي.

پي پي آر ايس جي فعال اسڪولن کي پن ٽماهين جي سبسڊي جنوري کان جون 2013ع تائين پڻ جاري ڪئي وئي. ان کانسواءِ جنوري ۽ جون وارن مهينن ۾ پي پي آر ايس پروگرام جي 10 ضلعن ۾ ضلعي سطح تي تشخيصي سرگرمي ڪرائي وئي. فيز I، II ۽ III جي ٻن ڪلاسن کي سرسري چونڊ جي

آئي اي ايل پي: اسڪولن سان معاهدن تي صحيحن واري تقريبن

اسڪولن جي انسپيڪشن ڪئي وئي ۽ تجزيي لاءِ سلاهاڙيل انڊيڪيٽرز تحت معلومات گڏ ڪئي وئي.

آئي اي ايل پي پاران اسڪولن جي معاهدي تي صحيحن واري سرگرمي ڪراچي ۾ جون 2013ع ۾ ڪرائڻ جو بندوبست ڪيو ويو. اسڪول آپريٽرز کي نئين معاهدي تحت تعارف ڪرايو ويو ته جيئن معاهدي جي مقصدن کي چڱي طرح سان سمجهيو وڃي. اسڪولن جي معاهدي تحت ان ڳالهه جي خاطري ٿئي ٿي ته ايندڙ وقت ۾ اهي اسڪول فعال رهندا ۽ معياري تعليم جي فراهمي ۾ بنيادي ڪردار ادا ڪندا.

حڪومت سنڌ ۽ سنڌ ايجوڪيشن فائونڊيشن جي گڏيل سهڪار تحت، انٽيگريٽيڊ ايجوڪيشن لرننگ پروگرام (آئي اي ايل پي) پاران سنڌ اندر ڪوٺيل 1,300 نون ۽ اڳ موجود نجي اسڪولن (پرائمري، ايليمينٽري ۽ سيڪنڊري) جي سنڌ صوبي ۾ سھائتا ڪئي وڃي ٿي. پبلڪ پرائيوٽ پارٽنرشپ تحت، آئي اي ايل پي پاران سرڪاري، اين جي اوز، سي بي اوز، ٽرسٽ ۽ فردن کي صوبي ۾ تعليم جي معيار کي بهتر بنائڻ ۽ ان تائين رسائي کي وسعت ڏيڻ لاءِ گڏ ڪيو.

آئي اي ايل پي اسڪولن جي حوالي سان هڪ انسپيڪشن سروي جو بندوبست ڪيو ويو جنهن ۾ فعاليت کي اصولي بنيادن تي پرکيو ويو. انسپيڪشن جي هن سروي کي اهڙي طرح سان جوڙيو ويو هو ۾ جنهن تحت تازي معلومات واري ڏيٽا، نتيجن جي تصديق ۽ اڳتي هلي انهن جي پوڻيواري ڪئي وئي. هي دورا صوبي جي 23 ضلعن ۾ ٻن طريقن جي منصوبابندي تحت ڪيا ويا جنهن ۾ ريجنل اسٽاف سڀني اسڪولن جو دورو ڪيو ۽ ان دوران هيڊ آفيس ۾ اسڪولن کي چڪاس جي نموني جي بنيادن تي تجزيو ڪيو ويو. 1250

اسڪولن کان محروم وڏي عمر جي ٻارن لاءِ بهترين ۽ تيز ترين نصاب

مئنيجنگ ڊائريڪٽر ۽ ڊائريڪٽر پي او آر جي هدايت تي آر بي سي ايس پاران اسٽادن ۽ اسٽاف جون پگهارون جنوري کان مارچ 2013ع تائين جاري ڪيون ويون. پروگرام پاران اي اوز، آر بي سي ايس جي فيلڊ ٽيم ۽ لاڳاپيل ساٿي اين جي اوز جي مدد سان اسٽادن جي انگ اکرن کي گڏ ڪيو ويو ۽ ان جي تصديق ڪئي وئي ۽ 500 اسٽادن جون پگهارون 10 ڏينهن جا جاري ڪيون ويون. آر بي سي ايس جي ٽيم پاران پروگرام جي 10 ضلعن ۾ ڪلاس ۾ منتقل ڪرڻ دوران ڪيا ويا جن جو مقصد تيز ترين ۽ بهترين جي ڪورس مڪمل ڪندڙ شاگردن کي اسڪول سرٽيفڪيٽ ڏيڻ هو ۽ 5 درجا پاس ڪندڙ شاگردن کي 6 ڪلاس ۾ منتقل ڪرڻ سان گڏ سندن حوصلا افزائي ڪرڻ ۽ کين اڃا وڌيڪ محنت ڪرڻ جي تڪيد ڪرڻ هو ته جيئن انهن شاگردن سان گڏ ٻيا شاگرد به پڙهڻ ۾ دلچسپي وٺن ۽ بهتر انداز سان پنهنجي پڙهائي جاري رکن. شاگردن پاران پريور طريقي سان هن سرگرمي ۾ حصو ورتو ۽ پنهنجي ڪارڪردگي ۽ پڙهڻ دوران پيش ايندڙ مشڪلاتن ۽ مسئلن بابت آر بي سي ايس ٽيم سان حال احوال اوريا.

رولر بيسڊ ڪميونٽي اسڪولز پروگرام (آر بي سي ايس) جو قيام 2009ع ۾ ٿيو، 4 سالن تي مشتمل هي پروگرام سنڌ صوبي جي 10 ضلعن لاڙڪاڻو، قمبر، شهداد ڪوٽ، دادو، ڄامشورو، ڪراچي، حيدرآباد، ميرپورخاص، سانگهڙ، خيرپور ۽ سکر ۾ شروع ڪيو ويو. اهي 250 اسڪول سنڌ جي ڏورانهن ۽ پٺتي پيل علائقن جي ڪميونٽيز لاءِ قائم ڪيا ويا جن کي مقامي اين جي اوز ذريعي هلايو پيو وڃي، يعني بنيادي سطح تي مقامي اين جي اوز انهن اسڪولن جي قيام ۽ انتظام جا ذميوار آهن. هن پروگرام جي ٽي جيئن اهي بار قومي نصاب تحت لاءِ معياري تعليم جي حاصلات کي ممڪن بنائڻ آهي ته جيئن اهي بار قومي نصاب تحت لاءِ معياري تعليم جي حاصلات کي ممڪن بنائڻ آهي. هن پروگرام مان سڌو سنئون فائدو پرائمري سطح جي اهلبيت 3 سالن ۾ حاصل ڪري سگهن. هن پروگرام مان سڌو سنئون فائدو حاصل ڪندڙن ۾ 500 اسٽاذ، 250 مددگار اسٽاف ۽ 14,000 کان وڌيڪ شاگرد شامل آهن.

پبلڪ پرائيويٽ پارٽنرشپ سان وابستگي

- سيد پاڪستان جي جناب محمد مشكور پاران 5 اسڪول هنج ورتا ويا.
- پورب جي جناب بشير احمد پاران هڪ اسڪول سکر ۾ هنج ورتو ويو.

پروگرام پاران 12 ضلعن ۾ 167 ساٿي اسڪولن کي اسڪول سپورٽ وزٽ ۽ اسٽيڪ هولڊرز سان ميٽنگ جي مڌ ۾ مسلسل مدد فراهم ڪئي پئي وڃي ته جيئن هنج وٺندڙن ۽ اسڪول انتظاميا وچ ۾ ڪم ڪارن ۾ سهائتا ملي سگهي. اي اي ايس پي ٽيم پاران تدريسي واڌاري لاءِ سکيا وارن مضمونن تي مختلف اسڪولن ۾ ڪم ڪيو پيو وڃي جنهن کان پوءِ انهن جي تشخيص ڪري اندازو لڳايو ويندو آهي ته ڪرايل سرگرمين جا ڪهڙا نتيجا حاصل ٿيا آهن.

ايس اي ايس پي پاران 1998 ۾ ايدائيٽ اي اسڪول پروگرام (اي اي ايس پي) شروع ڪيو ويو جيڪو مستقل بنيادن تي سرڪاري اسڪولن ۾ بهتري آڻڻ لاءِ پبلڪ پرائيويٽ پارٽنرشپ کي وڌيڪ مضبوط ڪرڻ جون ڪوششون ڪري رهيو آهي. ان سلسلي ۾ جنوري کان جون 2013ع تائين ايس اي ايس پي پاران وڌيڪ 10 اسڪولن کي بهتري جي لاءِ هنج وٺرايو ويو.

اي اي ايس پي پاران اسڪول هنج وٺڻ واري مرحلي ۾ مدد مهيا ڪئي وئي جنهن ۾ فني معاونت مهيا ڪرڻ، نيز اسيسمينٽ سروي، اسڪول لاءِ هنج وٺندڙن پاران دورن کي منظم/مرتب ڪرڻ، اسڪول جي بهتري لاءِ منصوبابندي ڪرڻ، اسڪول انتظاميا ۽ سرڪاري اختيارين سان رابطو وڌائڻ وارين شروعاتي گڏجاڻين جو بندوبست ڪرڻ شامل آهن. اسڪول هنج وٺڻ واري تفصيل هيٺ ڏجي ٿي:

- ڪينٽ ڪراچي ۾ 4 اسڪول سيو اور ويلفيئر آرگنائيزيشن جي محترم عصفه طاهر پاران هنج ورتا ويا.

معياري تعليم ۽ بهتر زندگي ڏانهن وڪ: سي ڊي سي

ايس اي ايس پي پاران شير شاهه ڪراچي جي علائقي ۾ چائلڊ ڊولپمينٽ سينٽر (سي ڊي سي) ذريعي پورهيت پاران جي سهائتا لاءِ 2001ع ۾ چائلڊ ليبر ايجوڪيشن پروگرام (ڪليپ) شروع ڪيو ويو. هن پروگرام ذريعي 300 پورهيت ٻار کي مفت ۽ معياري تعليم جون سهولتون فراهم ڪيون ويون، انهيءَ پروگرام تحت پورهيو ڪندڙ ٻارن کي ڪم تان موٽڻ کانپوءِ تعليم، تفريحي سرگرميون ۽ پاڻ مرادي ترقي جهڙا موقعا فراهم ڪيا پيا وڃن.

معياري نصاب سان گڏوگڏ سي ڊي سي جي ٻارن ۽ ڪميونٽي کي زندگي جي مهارتن جي تعليم سڀني مثالن ذريعي ڏني پئي وڃي. ان سلسلي ۾ ڪليپ پاران آهنگ اين جي او سان گڏجي لائيف اسڪل بيسڊ ايجوڪيشن (ايل ايس بي اي) ذريعي هدف ڪيل ڪميونٽي ۾ جنسي ۽ توليدي صحت جي معلومات پڻ فراهم ڪئي پئي وڃي. ان کانسواءِ استادن کي بلوغت واري دور ۽ توليدي صحت (اي ايس آر ايج) ۽ چائلڊ سيڪشونل ايبوز (سي ايس اي) جي حوالي سان تربيتون ڏنيون ويون جنهن بعد سکيا حاصل ڪندڙ استاد انهن تربيتن کي ڪميونٽي ۾ ڏهرائيندا. ٻارن کي پاڻ مرادي سجاڳي ۽ پنهنجي عزت پاڻ وارن اهم پهلوئن سان گڏوگڏ ڪميونيڪيشن جي مهارتن تي ويهڪون ڪرايون ويون.

صحت واري تعليم طرف سي ڊي سي پاران هميشه ڌيان ڏنو ويو آهي ته جيئن صحت متعلق مسئلن بابت ڄاڻڪاري مهيا ڪئي وڃي. ان سان گڏ ڪين محفوظ رهڻ ۽ ماحول کي بهتر بنائڻ وارن پهلوئن بابت ڄاڻڪاري ڏني وئي ته جيئن اهي ٻار ۽ سندن ڪٽنب زندگي جي مثبت پهلوئن کي ترجيح ڏين ان کانسواءِ انهن ويهڪن ۾ صفائي جي اهميت تي زور ڏنو ويو.

سي ڊي سي جي قيام کان وٺي ڪليپ ٽيم پاران ساڳي سوچ تي ڪم ڪندڙ اين جي اوز سان رابطا قائم ڪيا ويا ته جيئن سي ڊي سي جي شاگردن کي هر حوالي سان مدد مهيا ڪري سگهجي. ان سلسلي ۾ محمد شفيع ٽيڪنيڪل اسڪول پاران 22 شاگردن کي مفت فني تعليم ڏيارڻ جي خاطري ڪرائي وئي آهي.

سرڪاري اسڪولن لاءِ اي سي اي پروگرام

ترقي ۽ بهتري جي حوالي سان تعليم اهم ڪردار ادا ڪري ٿي پر جيڪڏهن اها ئي تعليم ٻار جي ننڍپڻ ۾ ڏني وڃي ته ان جا ديريا/پائيدار اثر ظاهر ٿين ٿا. اها تعليم جيڪا ابتدائي سالن ۾ فراهم ڪئي وڃي ٿي سا سڌوسنئون اثر رکي ٿي ايندڙ سالن لاءِ ان حوالي سان مثبت نتيجا ڄاڻجي سگهجن ٿا جڏهن موزون ڪيو وڃي ٿو انهن ٻارن جو جيڪي ابتدائي سالن ۾ تعليم حاصل ڪن ٿا ۽ انهن ٻارن جي جن کي ابتدائي سالن ۾ تعليم ميسر نه رهي. اهڙي طرح ابتدائي تعليم جي فائدين کي ذهن ۾ رکندي سنڌ ايجوڪيشن فائونڊيشن پاران 2008ع ۾ سنڌ جي ڏورانهن علائقن جي ٻارن لاءِ ارلي لرننگ پروگرام (اي ايل پي) شروع ڪيو ويو.

ايس اي ايس پي جي ارلي لرننگ پروگرام (اي ايل پي) جو مقصد سنڌ جي 5 ضلعن جي سرڪاري اسڪولن ۾ ابتدائي ننڍپڻ جي تعليم (اي سي اي) کي لاڳو ڪرائڻ آهي. هن پروگرام ذريعي سرڪاري اسڪولن جي ڪچي ڪلاسن (پري پرائمري) ۽ گريڊ 1 ۽ 2 جي ٻارڙن لاءِ اسڪول اندر تدريسي ۽ طبعي ماحول کي بهتر بنائڻ آهي. اي ايل پي پروگرام مان 10,000 کان مٿي ٻارڙا، 450 اي سي اي استاد ۽ 150 اسسٽنٽ ٽيچر فائونڊ حاصل ڪري رهيا آهن جن جو تعلق ٽنڊو محمد خان، بدين، خيرپور، نوشهرو فيروز ۽ گهوٽڪي ضلعن سان آهي.

اي ايل پي ٽيچرز پاران پروگرام جي پنجن ئي ضلعن ٽنڊو محمد خان، بدين، خيرپور، نوشهرو فيروز ۽ گهوٽڪي ضلعن جا دورا ڪيا ويا انهن دورن جو مقصد اي ايل پي ٽيچرز طرفان پنهنجي پنهنجي ضلعن ۾ موجود اي ايل پي جي ٻين اسڪولن جو دورو ڪري جائزو وٺڻ هو. اي ايل پي پروگرام جي 450 گريڊ 1، ليڊ ٽيچر ۽ اسسٽنٽ ٽيچر جي ملازمت وارا معاهدا ٻيهر سان صحي ڪرايا ويا ۽ اهي استاد صوبي ۾ پروگرام جي ضلعن ۾ ڪچي ڪلاس جي ٻارن کي پڙهائڻ ۾ پيرپور سمڪار فراهم ڪندا. ان سلسلي ۾ پروگرام پاران استادن کي ابتدائي ننڍپڻ جي خاص حصن ۽ تدريسي طريقيڪار تي تربيتون ڏنيون ويو ته جيئن استادن جي مهارتن ۾ اضافو ٿئي ۽ تعليم ۾ بهتري اچي.

جي ايس پي: مستحڪم معاشري لاءِ پيشقدمي

پر قومي نصاب تحت پنج درجا تيز ترين ۽ گڏيل نصاب ذريعي پورا ڪرايا ويندا، جنهن ۾ شاگرد نه فقط تعليم حاصل ڪندا پر ان سان گڏوگڏ انهن کي غير نصابي سرگرميون پڻ ڪرايون وينديون؛ جنهن ۾ نظم ۽ ضبط، ذميواريون ۽ خود اعتمادِي بابت کين ترغيب ڏني ويندي. هن پروجيڪٽ ذريعي مفت نصابي ڪتاب ۽ سکيا وارو مواد پڻ ڏنو ويندو آهي ۽ ان سان گڏ وڌيڪ استادن کي ڀرتي ڪرڻ ۽ سندن تربيتون ڪرڻ پڻ پروجيڪٽ جي ذميواري ۾ شامل آهن. پروجيڪٽ پاران شاگردن جي تشخيص تيز ترين نصاب نصاب مان ڪئي وئي جنهن جو مقصد شاگردن جي سکيا کانپوءِ جي نتيجن کي پرکڻ هو. اهو نصاب کين جيل اسڪول اندر پڙهايو ويو هو. امتحان جا تمام گهڻا مثبت نتيجا سامهون آيا جن مان ظاهر ٿيو ته انهن قابل ذڪر بيمثري جو مظاهرو ڪيو.

سنڌ ايجوڪيشن فائونڊيشن جو مقصد سنڌ جي ڏورانهن علائقن جي ٻارڙن ۽ ڪميونٽيز تائين معياري تعليم جي حاصلات کي يقيني بنائڻ آهي. ان سلسلي ۾ تعليم لاءِ ذميداري کي نڀائيندي ايس اي ايف پاران ننڍو قدم کڻندي سکر جيل ۾ اسڪول پروجيڪٽ شروع ڪيو ويو. هن پروجيڪٽ جو مقصد خطاڪار نابالغ ٻارن لاءِ جيل اندر تعليم جو سلسلو شروع ڪرڻ آهي جيڪي معاشري جو بلڪل پيڙهيل طبقو آهن ۽ هن طبقي کي سڀني کان وڌيڪ تعليم جي ضرورت آهي. قيادي ٻارن اڳ ڪا به باقائده تعليم حاصل ناهي ڪئي ۽ ان لاءِ کين فنڪشنل لٽريسي ڏيارڻ جي تمام گهڻي ضرورت محسوس ڪندي کين رياضي ۽ سماجي مهارتون سيکارڻ جو بندوبست ڪيو ويو. پروجيڪٽ تحت اها اميد رکي وئي آهي ته اهي نابالغ نوجوان خطاڪار هن پروجيڪٽ مان فائدو حاصل ڪندي جڏهن واپس معاشري ۾ موٽ ڪائيندا ته اهي سماج جا هڪ ذميوار ۽ سمڪاري فرد ثابت ٿيندا.

هن پروجيڪٽ جي ابتدا سکر جيل ۾ ڪئي وئي جتي 30 کان 40 ڇوڪرن قيدين کي بنيادي تعليم ڏني پئي وڃي جن جي عمر 15-8 سالن تائين آهي. ٻن سالن جي ڪورس

ڏورانهن علائقن جي عورتن جي پاڻپرائپ لاءِ هڪ ٻي وڌ

جو مقصد سندن پڙهائي ۽ سکيا ۾ کين مدد فراهم ڪرڻ ۽ ان کانسواءِ نصاب کي مڪمل طور تي لاڳو ڪرائڻ ۾ مدد ڪرڻ آهي. ان سلسلي ۾ ايس اي ايف پاران ساڻي اين جي اوز (جي اين اي سي ڊي / اي جي اين سي ڊي / ايس ڊي ايس) جيڪي پروگرام کي ڪميونٽيز ۾ لاڳو ڪرائڻ ۾ گڏجي ڪم ڪن ٿيون تن کي مالياتي مدد مهيا ويندي آهي ۽ ان سان گڏ استادن جون پگهارو ۽ مرڪز جي مدد ۽ جانچ پڙتال جهڙا ڪم پڻ فائونڊيشن پاران ڪيا ويندا آهن. ان کانسواءِ ساڻي اين جي اوز سان ٽماهي معاهدي تي صحيحون پڻ ڪيون ويون.

(سيوهڻ) ۾ 387 عورتن کي خواندگي جي مدد ۾ مدد فراهم ڪري رهيا آهن.

وليپ پاران ويجهڙ ۾ 13 وليمز مرڪز (6 سيوهڻ ۽ 7 ڪراچي) نئين جڳهن تي کوليا ويا آهن جن جو مقصد وڌيڪ نئين ڪميونٽيز ۾ عورتن جي پاڻپرائپ ۽ کين خواندگي جي ضرورت تحت خوانده ۽ پاڻپرو ڪرڻ آهي ۽ انهن کانسواءِ انهن نئين هنڌ تي 10 نيون ٽيچرز پڻ ڀرتي ڪيون ويون. وڌيڪ اهو ته وليپ ٽيم پاران 425 اجلي راهين قاعدا، ڪاپيون ۽ ٻيو اسٽيشنري جو سامان نون سڪندرن کي مهيا ڪيو ويو. هن مواد فراهم ڪرڻ

وومينز لٽريسي اينڊ ايمپاورمينٽ پروگرام (وليپ) صوبي جي ڏورانهن ۽ غير ترقي يافتہ علائقن ۾ بالغ عورتن لاءِ خواندگي ۽ پاڻ مرادي ترقي جا موقعا فراهم ڪري رهيو آهي ۽ ان سان گڏ سندن پاڻپرائپ واري مرحلي ۾ مسلسل ڪوششون وٺي رهيو آهي.

هي پروگرام 2001ع سنڌ ايجوڪيشن فائونڊيشن جي زير نگراني شروع ٿيو ۽ صوبي جي مختلف حصن جي ٻي پيچ عورتن ۽ ڪميونٽيز لاءِ ڪم ڪري رهيو آهي. هيٺئر تائين وومينز لٽريسي اينڊ ايمپاورمينٽ سينٽر (وليپ) ذيعي 13 مرڪز ڪراچي (ملي جي ڏورانهن علائقن ۽ جامشورو

جهلڪيون

ايڊاپٽ اي اسڪول پروگرام جي ڪارڪردگي جي حوالي سان ايمر ڊي، ايس اِي ايف سان گڏجاڻي جو ڏيک

سنڌ ايجوڪيشن فائونڊيشن جي 2013ع جي ترقي ۽ حاصلات کي جانچڻ لاءِ بورڊ آف گورنرز جي گڏجاڻي

آڪسفورڊ يونيورسٽي پريس جي هيڊ، ايس اِي ايف جي هيڊ آفيس ۾ پروفيسر انيٽا غلام علي سان ملاقات دوران

اسپيشل سيڪريٽري ايجوڪيشن نظير حسين جمالي پاران سنڌ ۾ تعليمي سهولتن بابت ڳالهه ٻولهه

فضل الله پيچوهو (ايڊشنل چيف سيڪريٽري، ايجوڪيشن اينڊ لٽريسي ڊيپارٽمينٽ) ايس اِي ايف جي مئنيجمينٽ سان تعليمي قدامت بابت ڳالهه ٻولهه ڪندي

ايگزيڪيوٽو ڪاميٽي جي ميمبرن پاران ايس اِي ايف مئنيجمينٽ سان هڪ سيشن دوران

محترمہ معصومه لوتيا، فضل ڪريم ڪنڌري ۽ رياض گل پاران ايمر ڊي، ايس اِي ايف سان گڏجاڻي ڪندي

جناب جاويد صادق پاران "دي امپارٽينس آف افيڪٽو ڪميونيڪيشن اسڪولز" جي عنوان سان ايس اِي ايف جي ڊسڪورس ۾ خطاب ڪندي

اسڪول انتظامڪاري: تربيتون

ويٽر جي ڪم ۽ استعمال بابت آگاهي فراهم ڪرڻ هو. هن تعارفي سيشن کانپوءِ اها اميد ڪئي پئي وڃي ته پي پي آر ايس پروگرام ۾ هن سافت ويٽر جي تحت ڄاڻايل پروفائيل جي انگن اکرن کي تازي معلومات ۾ تبديل ڪرڻ ۾ ٽيم کي مدد ملندي سافت ويٽر جي استعمال، انتظام ڪاري ۽ رپورٽ تيار ڪرڻ ۾ پڻ مدد ملندي.

پروگرام جي مقصدن کي سامهون رکندي، پي پي آر ايس ٽيم پاران 2 ڏينهن تي مشتمل پهرين راڻوڻ تحت فيز I II ۽ III جي انٽرپرائيز لاءِ تعارفي سيشن جو بندوبست ڪيو ويو. انهن سرگرمين جو مقصد انٽرپرائيز پي پي آر ايس تحت، ايس اي آر پي 2 جي معاهدي جي ترميم ڪرائڻ، ان کانسواءِ تعارفي سيشن ۾ بحث مباحثو ۽ معاهدي تي عملي مشق ڪرائڻ جو بندوبست ڪيو ويو. تربيت ۾ پريزنٽيشنز، شراڪتداري جي بنياد تي ٿيندڙ سرگرمين جي مشق، بحث مباحثو، ۽ وزيوئل شوٽس جهڙا مختلف پهلو شامل هئا. شرڪت ڪندڙن کي چيو ويو ته اهي کلي ڪري پنهنجي سمجھ / فهم تحت اختلاف راءِ کي پيش ڪن ته جيئن اسڪول معاهدي جي شقن تحت بنمي ڌرين يعني عمل ڪندڙ ۽ عمل ڪرائيندڙ واضح ٿي سگهن ۽ بهتر انداز سان گڏجي ڪم ڪن.

پي پي آر ايس فيز II ۽ III جي اسڪولن جي گريڊ III جي استادن لاءِ 3 ڏينهن تي مشتمل تربيتي ريفريشر ۽ گڏوگڏ 6 ڏينهن تي مشتمل گريڊ IV جي استادن لاءِ تربيت جو بندوبست پروگرام جي 10 ضلعن ۾ مارچ واري مهيني ۾ ڪيو ويو. هن تربيتي ويهڪن ۾ استادن کي انگريزي ۽ سنڌي جي پڙهڻ ۽ فهم واري مهارتن سان گڏ اوڻو پي نصابي ڪتابن تي مشتمل گرامر بابت تربيتون ڪرايون ويون. ان کانسواءِ اسلاميات، سماجي اڀياس، رياضي جي مضمونن کي سرگرمين جي بنياد تي مهارتون سيکاريون ويون ته جيئن پڙهائي جي معيار ۽ استادن جي پڙهائڻ واري طريقيڪار ۾ بطور انگلش ميڊيم اسڪول جي استادن جي تعليمي قابليت کي بهتر ڪري سگهجي، جنهن سان معياري تعليم جو هڪ سلسلو جڙي پوي. هن ورڪشاپ ذريعي 173 استادن کي اسڪولي نصاب جي مضمونن ۾ بهتري آڻڻ ۽ سرگرمين جي بنياد تي پڙهائڻ ۽ سيکارڻ وارين صلاحيتن کي بهتر ڪرڻ هو.

شاگردن جي نئي تيار ڪيل پروفائيلنگ ڊيٽا ۽ سوفٽ ويٽر تي پي پي آر ايس ٽيم (هيڊ آفيس ۽ ريجنل) لاءِ هڪ ڏينهن جي تعارفي پروگرام جو بندوبست ايس اي ايف جي ايم آئي ايس يونٽ جي سمڪار سان منعقد ڪيو ويو. هن تعارفي سيشن جو مقصد ڄاڻايل پروفائيلنگ سافت

ايليمينٽري جي استادن جي مهارتن ۾ اضافو

مضمونن سکيا ڏني وئي ته ۽ ڪين هر مضمون ۾ ٻارن لاءِ پريڪٽيڪل انداز ۾ منصوبابندي ڪندي مضمونن کي سمل ڪرڻ سيکاريو ويو جنهن ۾ بورڊ تي ان مضمون مطابق تصوير نمايان ڪرڻ، سائنس جي مضمونن لاءِ ڪين ليپ ۾ ڪم ڪرڻ، سماجي اڀياس جي مضمونن ۾ نقشا تيار ڪرڻ جيڪي بورڊ ۽ ڪلاس کان ٻاهر زمين تي ڪائي سان نقشو تيار ڪرڻ ته جيئن ٻارن کي پنهنجو مضمون چڱي طرح ذهن نشين ٿي وڃي، رياضي ۾ به ساڳي طرح بورڊ جو استعمال، چارٽس جو استعمال ۽ عملي مشقن ذريعي پڙهائڻ شامل هئا.

انهن تربيتن جو مقصد استادن جي تدريسي مهارتن ۾ اضافو ڪرڻ هو. استادن جي تربيت ڪرائڻ کان اڳ حيدرآباد ضلعي ۾ ٽن ڏينهن جي ٽريننگ آف ٽرينرز تي گذري. هن تربيتن جو مقصد، ڪميونٽي سطح تي پبلڪ پرائيوٽ پارٽنرشپ تحت وڏي عرصي تائين اسڪول جي ادارتي ترقي ڪرائڻ هو.

سنڌ ايجوڪيشن فائونڊيشن پاران تسلسل سان پنهنجي ماڻهن لاءِ ذاتي ۽ پيشيورائي مهارتن ۾ اضافي وارا سيشن ڪرايا ويندا آهن ته جيئن هر وقت ۾ اعليٰ معيار جي تعليم جي خاطري ٿي سگهي. ان سلسلي ۾ انٽي گريڊ ايجوڪيشن لرننگ پروگرام، ايس اي ايف پاران ڪرايل تربيتن مان پريور فائڊو حاصل ڪيو جنهن جو مشاهدو، شاگردن جي سکيا جي نتيجن ۾ بهتري جي صورت ۾ ڪيو ويو.

آئي اي ايل پي جي ايليمينٽري استادن لاءِ 12 ڏينهن تي مشتمل تربيت جو بندوبست ڪيو ويو. هي تربيتون جون 2013ع واري مهيني ۾ جاري رهيون. هن تربيت جو مقصد حيدرآباد، ميرپورخاص، شهداد بنظير آباد ۽ دادو ڪلسٽرز جي 262 ايليمينٽري اسڪولن جي استادن جي پيشيورائي مهارتن ۾ اضافو ڪرڻ هو ته جيئن سنڌ جي ڏورانهن علائقن ۾ قائم ڪيل نجي اسڪولن جن کي فائونڊيشن پاران مڪمل سمائٽا مهيا ڪئي وڃي ته جيئن اهي اسڪول اعليٰ معيار جا ماڊل اسڪول ثابت ٿين ۽ ٻارن جي سکيا کانپوءِ نتيجن ۾ بهتري نظر اچي.

ايس اي ايف جي لرننگ سپورٽ يونٽ (ايل ايس يو) پاران هن تربيتن جي اڳواڻي ڪئي پئي وئي جنهن ۾ ايل ايس يو پاران، سائنس، رياضي، انگريزي ۽ سماجي اڀياس جي

پيشيور صلاحيتن جي واڌاري لاءِ سکيا جا موقعا

جاويد صادق فارين ڊپلوميٽڪ مشن ۾ بطور سينئر ايڊوائيزر جي ڪم ڪري چڪا آهن ۽ کين ماحوليات جي حوالي سان وسيع تجربو پڻ آهي. پاڻ هاڻي ڪارپوريٽ ٽرينر ۽ ڪنسلٽنٽ پبلڪ ائفئرس اينڊ سوشل ڊولپمينٽ طور ڪم ڪري رهيا آهن. مئي 2013ع ۾ ٽينڊر ڊسڪورس ۾ سندن موضوع افيڪٽو ڪميونيڪيشن اسڪلز هو. پاڻ ڪميونيڪيشن جي ٽولز جي استعمال ۽ هن دور ۾ ذاتي ۽ پيشورائي شعبي ۾ ان جي اهميت ۽ افاديت ٻنهي بابت تفصيلات کان آگاهه ڪيو. ان کانسواءِ پاڻ پنهنجي پائيتاليمه سالن جي تجربي کي شير ڪندي ٻڌايو ته ڪهڙي انداز سان هن مختلف ملڪن جي مختلف ثقافتن ۽ مذهبن سان واسطو ماڻهن سان پبلڪ ڊپلومي سي تحت لهر وڇڙ ڪئي جنهن تحت ڪميونيڪيشن جي ٽولز جي مڪمل استعمال ۽ بنيادي ڪميونيڪيشن اسڪلز جي ڄاڻ ۽ تجربن کيس اعتماد بخشيو.

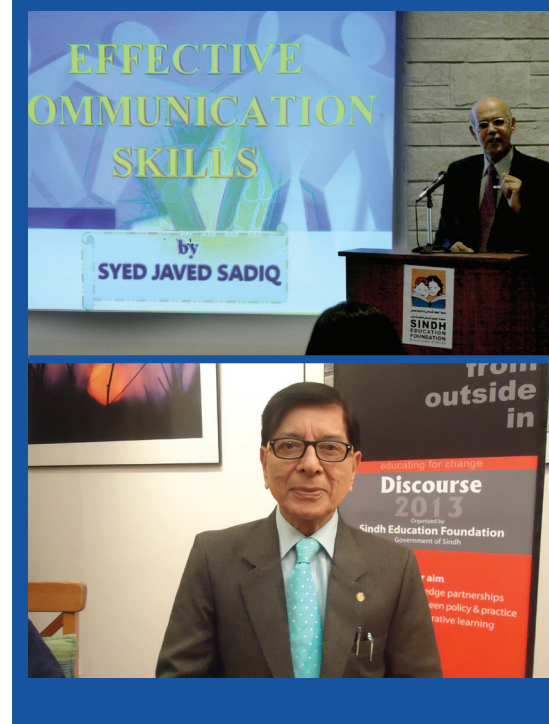
پاڻ وڌيڪ ٻڌايو ته ڪنهن به معاشري ۾ شعوري سطح کي وڌائڻ ۾ ڪميونيڪيشن انتهائي اهم ڪردار ادا ڪري ٿي.

فائونڊيشن پاران هي ويهڪون مهارتن ۾ اضافي لاءِ مسلسل ڪرايون وينديون آهن جنهن ۾ تمام گهري جامع سکيا جا تجربا حاصل ٿيندا آهن. هن ويهڪن کي ايس اي ايف جي اسٽاف پاران تمام گهڻو ساراهيو ويو.

فائونڊيشن جي هميشه کان اها ڪوشش رهندي پئي اچي ته هو ساڻين جي صلاحيتن ۽ پيشورائي مهارتن ۾ اضافي ۽ سکيا جي اهڙي ماحول کي جوڙي جنهن ۾ اسٽاف ۽ اسٽيڪ هولڊرز جي مسلسل سکيا ۽ پيشورائي صلاحيتن ۾ واڌ ۽ ترقي ٿيندي رهي.

گذريل ڇهن مهينن ۾ فائونڊيشن پاران مختلف مضمونن جي سکيا واري ويهڪن لاءِ مختلف شعبن جي ماهر فردن کي دعوتون ڏنيون ويون جيڪو ايس اي ايف پاران پنهنجي اسٽاف جي سکيا کي وڌائڻ واري ڪارج جو ثبوت آهن.

ان سلسلي ۾ جنوري 2013ع واري مهيني ۾ پروفيسر محمد رئيس علوي کي ايس اي ايف پاران ٽينڊر ڊسڪورس ۾ بطور اسپيڪر دعوت ڏني وئي. پروفيسر، محمد رئيس علوي گذريل ڪيترن ئي سالن کان پاڪستان جي مختلف ادارن ۾ بطور پروفيسر پڙهائي رهيو آهي ان کانسواءِ جاپان ۾ بطور گيسٽ پروفيسر، ٽوڪيو يونيورسٽي آف فارين اسٽڊيز ۾ پڙهائي چڪا آهن. پاڻ جامع بين الاقوامي، جاپاني ثقافت ۽ لکت جي حوالي سان ”يوٽري اي ڪراس ڪلچر“ جي عنوان سان ڳالهايو. ان موقعي تي پاڻ جاپاني شاعري کي ترجمي ڪرڻ جي حوالي سان پيش ايندڙ پيچيدگين ۽ تجربن کان آگاهي فراهم ڪئي. ان کانسواءِ پاڻ اردو ۽ جاپاني شاعري ۾ بنيادي فرق، هڪجهڙايون، ۽ ٻن سماجي ۽ فني صلاحيتن جي هڪ ٻئي کان الڳ ۽ هڪجهڙاين بابت تفصيل سان ٻڌايو.

ابتدائي ننڍپڻ جي حوالي سان تربيتون

ڪمري جي ماحول، سکيا وارا ڪارنرز ۽ انهن جي اهميت ۽ سبقن جي منصوبابندي جهڙا مختلف پهلو شامل هئا.

انهن تربيتن ۾ اسٽادن کي اهو موقعو پڻ ڏنو ويو ته هن سکيا ۽ سندن هاڻي پڙهائڻ واري طريقيڪار تي تنقيدي بحث ڪن ان کانسواءِ کين اهو پڻ چيو ته اهي اي سي ڊي نصاب، ٻارن کي اثرائتي انداز سان پڙهائڻ وارين ڪامياب طريقيڪار جي حوالي سان سندن تجربا سڀني سان سهڻاڙين.

اسٽادن لاءِ تربيتن کان اڳ، 3 ڏينهن تي مشتمل موڪ (مشقي) تربيت ايل ايس يو جي ٽرينرز لاءِ 20 کان 22 مئي 2013ع تائين منعقد ڪرائي وئي جنهن ۾ ڪراچي، سيوهڻ ۽ لاڙڪاڻي جي ٽرينرز حصو ورتو. هن سرگرمين جي بنيادي مقصد ۾ ٽرينرز کي تربيتن جي حوالي سان آگاهي فراهم ڪرڻ، تربيتي ايجنڊا جي مقصدن کي سمجهڻ ۽ اي سي ڊي جي اسٽادن لاءِ ڪهڙي انداز ۾ ترتيب ڏيڻ جهڙي اهم پهلون کي واضح ڪرڻ هو. ان کانسواءِ ٽن ڏينهن جي هن تربيتي سرگرمين ۾ ٽرينرز کي مفت ۽ گهٽ لاڳت واري مواد جي تياري ڪرڻ ۽ گڏوگڏ کين اي سي ڊي جي اسٽادن کي تربيت ڏيڻ جهڙن موضوعن بابت آگاهي ڏيڻ هو ته جيئن تربيت ڏيندڙ ماهرن جي صلاحيتن ۾ وڌيڪ اضافو ٿئي.

ارلي لرننگ پروگرام (اي ايل پي) پاران لرننگ سپورٽ يونٽ (اي ايل ايس يو) جي سهڪار سان 6 ڏينهن تي مشتمل اسٽادن جي تربيتن جو ورڪشاپ اي ايل پي گريڊ I جي اسٽادن لاءِ پنجن ضلعن (بدين، ٽنڊو محمد خان، خيرپور، نوشهرو فيروز ۽ گهوٽڪي) ۾ منعقد ڪرايو ويو. هن تربيتن ۾ قومي نصاب ۽ گريڊ I جي تدريسي طريقيڪار تي تربيتون ڏنيون ويون. انهن تربيتن ۾ قومي نصاب جي حوالي سان تعارفي سيشن پيش ڪيا ويا، ان کانسواءِ تربيتن ۾ حصو وٺندڙن کي ابتدائي سکندڙن جي قابليت جيڪا قومي نصاب ۾ ڏسيل آهي، ٻارن جي تدريس جو علم (پيداگوجي) جي تشريح ۽ گريڊ I جي سکندڙن جي حوالي سان پيداگوجي جي مهارتن جي حصول ۽ لاڳو ڪرائڻ جي اهميت، ۽ تدريسي منصوبابندي جي شناخت ۽ مشق جي بنياد تي زبان، حساب ۽ صحت بابت سندن مهارتن ۾ اضافو ڪرڻ شامل هو.

هڪ ٻيو 6 ڏينهن تي مشتمل اي سي ڊي جي 150 ليڊ ٽيچرز لاءِ تربيتي پروگرام، فائونڊيشن جي ايل ايس يونٽ جي سهڪار سان مرتب ڪيو ويو. هي تربيت هڪ ئي وقت پروگرام جي 5 ضلعن جنهن ۾ ٽنڊو محمد خان، بدين، خيرپور، نوشهرو فيروز ۽ گهوٽڪي جي ليڊ ٽيچرز کي جون 2013ع واري مهيني ۾ ڪرائي وئي. هن تربيت ۾ اسٽادن جو ڪردار، ٻارن جي نشوونما تي اثر وجهندڙ سبب، صحت ۽ صفائي، ڪلاس جي

جانچ پڙتال واريون سرگرميون

سنڌ ايجوڪيشن فائونڊيشن پاران پنهنجي ساٿي اسڪولن جي ڪارڪردگي، انهن طرفان ورتل پيشقدمين جي افاديت ۽ وڌيڪ بهترين جي حوالي لاءِ انگ اکر گڏ ڪرڻ لاءِ باقاعدي سان جانچ پڙتال ۽ تشخيصي سرگرمي ڪرائي ويندي آهي، ان سلسلي ۾ جنوري کان جون 2013 تائين جي انهن سرگرمين جو تفصيل هيٺ ڏجي ٿو:

مانيترننگ يونٽ پاران پي پي آر ايس پروگرام جي سال 2013 جي سالياني جانچ پڙتال مڪمل ڪئي وئي، جنهن ۾ پي پي آر ايس جي 10 ضلعن (بدين، دادو، خيرپور، لاڙڪاڻو، سانگهڙ، مٺي، عمرڪوٽ، بينظيرآباد، قمبر شهدادڪوٽ ۽ ٺٽو) جي 387 اسڪولن جي انگ اکرن کي گڏ ڪيو ويو. سروي دوران جيڪي انگ اکر گڏ ڪيا ويا تن ۾ شاگردن جي داخلا، استادن جي حاضري، استادن جي تربيتن واري صلاحيتن، نصابي ڪارڪردگي ۽ اسڪولن جي طبعي جوڙجڪ جي معلومات شامل هيون. جانچ پڙتال ۽ انگ اکر جي گڏ ڪرڻ واري مرحلي جي مڪمل ٿيڻ کانپوءِ اهي انگ اکر ايس اي ايف سب آفيس ۽ ريجنل آفيسز ۾ ڏيڻا انٽري لاءِ، ان جي خاتمي ۾ دور ڪرڻ ۽ گڏ ڪرڻ لاءِ موڪليا ويا. گڏ ڪرڻ واري مرحلي کانپوءِ ڊيٽا کي وڌيڪ تجزيي ڪرڻ ۽ ان کي هڪ هنڌ گڏ ڪري رپورٽ جي صورت ۾ آئوٽ لاءِ جمع ڪرايو ويو. رپورٽ جا نتيجا اڳتي هلي تعليمي معيار جو تعين ڪندا ۽ آئينده لاءِ حڪمت عملي طئه ڪرڻ واري مرحلي ۾ رهنمائي ڏيندا.

آر بي سي ايس جي 250 اسڪولن جي سچوڻ اينلاٽسس جي سرگرمي منعقد ڪئي وئي جنهن ۾ اسڪولن اندر تعليمي ڪارروائي/عمل درآمد جي تصديق، صحتمند ۽ محفوظ سکيا وارو ماحول جي خاطري ۽ پيڻڻ جي صاف پاڻي جي بنيادي سھولتن جي موجودگي جي تصديق ڪرڻ جهڙا مرحلا شامل هئا. ان کانسواءِ ٽيم پاران اسڪول جي عمارت ۽ ان ۾ موجود فرنيچر جي جانچ پڙتال ڪئي وئي جيڪا اسڪول انتظاميا کي معاهدي تحت مهيا ڪري ڏيڻي آهي. انهي ڪري مخصوص ٽولز تيار ڪيا ويا جن تحت اسڪول پروفائيلنگ ۽ پيرنٽس مئجمنٽ باڊيز کان انٽرويو جهڙا پهلو پڻ ان ٽولز ۾ شامل هئا.

ان کانسواءِ آر ايم اينڊ اي ٽيم پاران هڪ ريسرچ اسٽڊي تي ڪم ڪيو پيو وڃي جنهن جو موضوع Investigating the factors that contribute to dropout of teachers in Promoting Private Schooling in Rural Sindh (PPRS) ۽ ان سلسلي ۾ انٽرپرائيز، هيڊ اسٽادن کان معلومات گڏ ڪئي وئي ۽ چونڊ ڪيل پي پي آر ايس جي اسڪولن جي اسٽادن جي گروپ سان بحث مباحثو ڪيو ويو. هي تحقيق اسٽادن جي ڊراپ آئوٽ تيڻ جي بنيادي سببن کي سامهون آڻيندي ۽ انهن کي حل ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي ويندي ته جيئن اسڪولن مان ڊراپ آئوٽ تيڻ واري عمل کي روڪي سگهجي.

طباعت ۽ ذريعا

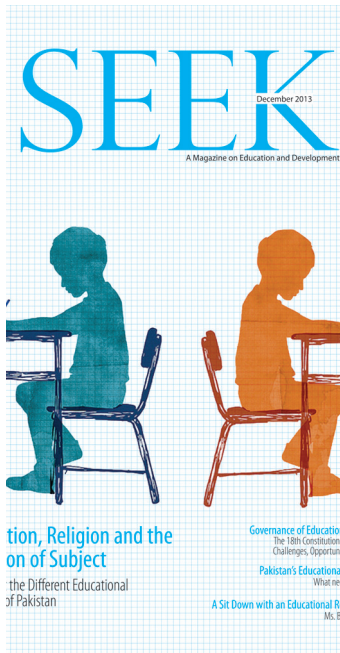
سيڪ

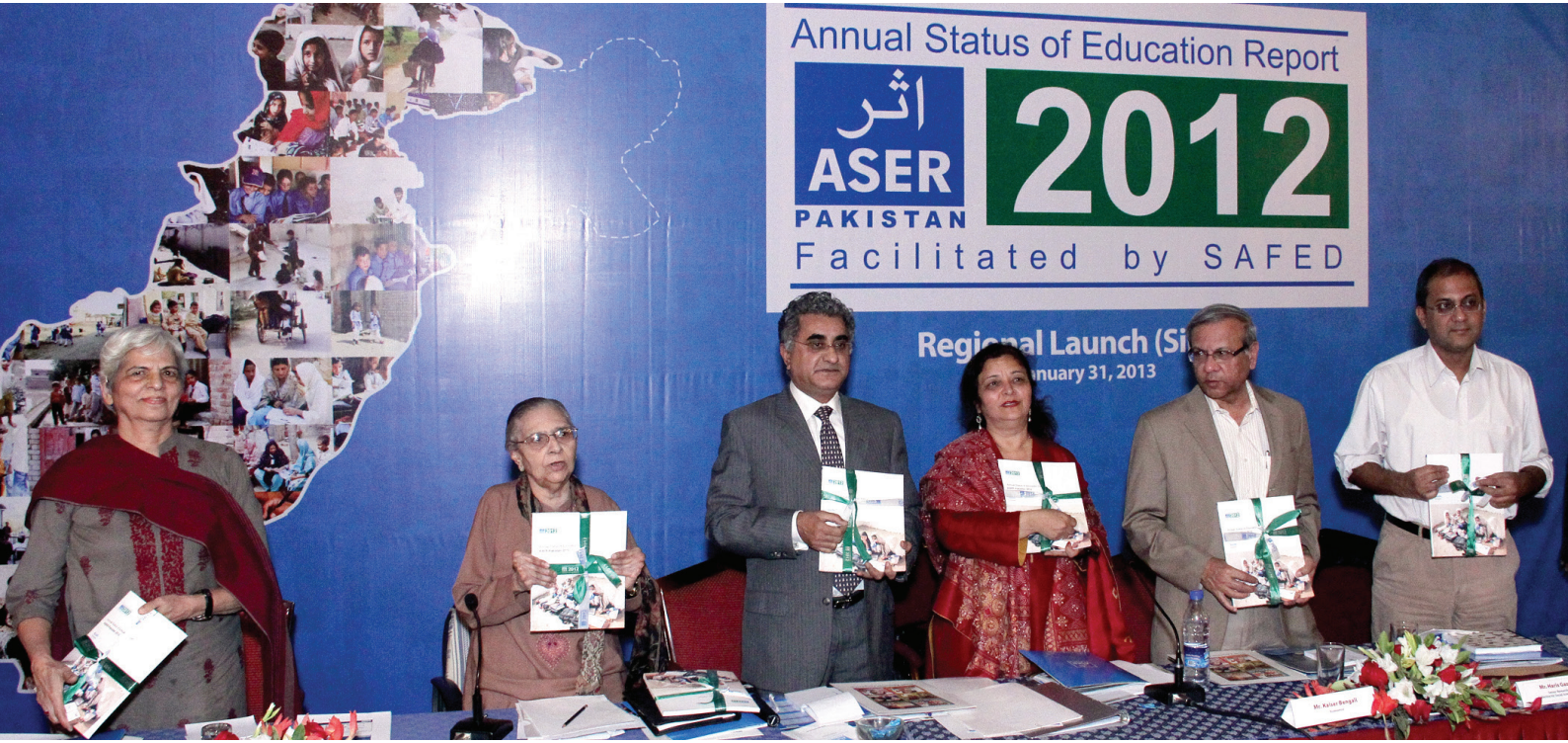
سنڌ ايجوڪيشن فائونڊيشن پاران سيڪ، تعليم ۽ ترقي بابت مئگزين، فائونڊيشن جي پبليڪشن ۾ هڪ نئون اضافو آهي جنهن ۾ تعليمي سيڪٽر جي حوالي سان اٽنڊر مسٽلن کي عقلي بحث ذريعي اجاگر ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي وئي آهي. تعليم ۽ ترقي جي حوالي سان سيڪ ميگزين اڀرندڙ مسٽلن تي قابل فهم بحث مباحثن کي جاري رکڻ جي ڪوششن جي حوالي سان سنڌ ايجوڪيشن فائونڊيشن جي نئين ڪوشش آهي. هن ميگزين جي مقصدن ۾ سڀني اڳيان سکيا ۽ ترقي جي موجود ماڊلز جي عدم مساوات جو سوال رکڻ آهي ته جيئن تعليمي حوالي سان موجود نظرين کي بحث مباحثو ڪرائجي ۽ سماجي ترقي واري عمل کي وڌايو وڃي. ان سان گڏ هن ميگزين ۾ 18 ترميم جي حوالي سان پاڪستان اندر مختلف تعليمي سرشتن (systems) تي پونڊر اثر بابت بحث مباحثو ڪيو ويو آهي. جلد ئي ميگزين جي ڊزائنگ مڪمل ٿيڻ واري آهي جنهن بعد هي پرنٽ ۾ ويندو ۽ پوءِ شايع ڪيو ويندو.

ڪڊز ميگزين

فائونڊيشن ٻارڙن جي سکيا جي حوالي سان شروع کان ڪوششن وٺندي پئي اچي ان سلسلي جي حوالي سان هڪ ٻيو نئون ميگزين تيارين جي مرحلي ۾ آهي جنهن جو مقصد ٻارن کي فن ذريعي سکيا ڏيڻ آهي. ٻارڙن جي هن ميگزين جو مرڪزي نڪتو ٻارن جي فني ۽ شعوري سکيا هوندو جنهن ۾ ٻار تفريحي انداز ۾ سکندا. هن ميگزين ۾ ٻارن کي سائنس، جنگلي جيوت، ماحوليات، ملڪن جي معلومات ۽ مشهور شخصيتن بابت ڄاڻ ڏني ويندي ان کان سواءِ هن ميگزين ۾ نئين ۽ منفرد انداز سان ٻارن جي شعوري سرگرمين جي حوصلا افزائي پڻ ڪئي ويندي، جنهن ۾ ڪيترائي مضمون جن ۾ انگريزي، رياضي، سائنس، سنڌي ۽ اردو شامل هوندا. ان سان گڏ وڏو ڳجهارت ۽ سوال جواب جنهن جو هو سوچي سمجهي جواب ڏين. وڌيڪ اهو ته هن جي مواد ۾ صحت ۽ صفائي، سوالن جوابن پزلز صحت ۽ صفائي جهڙا موضوع به هن ميگزين جو حصو هوندا آهن ته جيئن هن ميگزين جي پڙهندڙ سمورن ٻارڙن ۾ سندن ڪٽنبن کي فائدو حاصل ٿئي.

اثر رپورٽ 2012 جو علائقائي سطح جو افتتاح

گواهي چيو وڃي ٿو ته حڪومت سان تعليم جي حوالي سان گڏيل ڪارروائي ڪرڻ آهي. ان کانسواءِ هن تقريب ۾ آرٽيڪل 25 اي تحت 5 کان 16 سالن تائين جي ٻارن کي بنيادي آئيني حق طور مفت ۽ معياري تعليم ڏيارڻ بابت پڻ وضاحتون شامل آهن ۽ انهن ٻارن جي سکيا جي نتيجن کي پڻ هن رپورٽ ۾ مڪمل طرح سان شايع ڪيو ويو آهي.

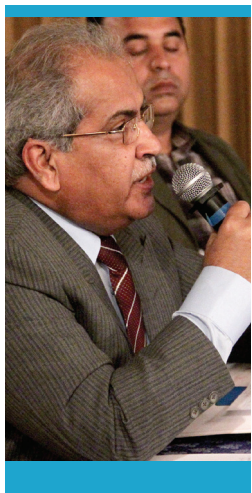
تقريب ۾ سيڪريٽري ايجوڪيشن جناب فضل الله پيچوهو بطور مهمان خصوصي شرڪت ڪئي. سال 2012 جي رپورٽ جي نتيجن بابت تفصيل سان ڳالهه ٻولهه ڪرڻ لاءِ معزز پينلسٽ جن ۾ پروفيسر انيٽا غلام علي (ايم ڊي، ايس اي ايف)، جناب تنوير احمد (سي اي او، هيٺين)، جناب قيصر بنگالي (اڪنامسٽ)، محترمہ بيلا رضا جميل (ڊائريڪٽر پروگرام، آئي ٽي اي)، ڊاڪٽر هارس گزدار، (سينيئر ريسرچر، ڪليڪٽو فار سوشل سائنس ريسرچ)، جناب جاويد جبار (چيئرمين، جي جي ميڊيا)، محترمہ زبيده مصطفيٰ (سينيئر جرنلسٽ) ۽ ڊاڪٽر ساجد علي (اسسٽنٽ پروفيسر، انسٽيٽيوٽ فار ايجوڪيشنل ڊولپمينٽ) کي پروگرام ۾ دعوت ڏني وئي هئي.

پروفيسر انيٽا غلام علي (ايم ڊي ايس اي ايف) اميد ظاهر ڪئي ته اثر جي اها رپورٽ مستقبل جي تعليم تي مثبت اثر وجهندي، ڇاڪاڻ ته ان ۾ تمام گهڻي معلومات آهي انهن لاءِ جيڪي تعليم

31 جنوري 2013ع تي ڪراچي جي هڪ مقامي هٽل ۾ اينيوئل اسٽيٽس آف ايجوڪيشن پرووونشل رپورٽ اثر پاڪستان 2012 جو علائقي سطح جو افتتاح ساوٿ ايشيا فورم فار ايجوڪيشن ڊولپمينٽ (ايس اي ايف اي ڊي) پاران ڪيو ويو جنهن جي انتظام ڪاري ادارو تعليم و آگاهي (آئي ٽي اي)، سنڌ ايجوڪيشن فائونڊيشن ۽ ٻين ساٿي اين جي اوز جي سهڪار سان ڪئي وئي. تقريب ۾ 150 کان وڌيڪ ماڻهن شرڪت ڪئي تن ۾ تعليم ۽ تدريس سان وابستہ اسٽيٽڪ هولڊرز، تعليم جي ميدان ۾ ڪم ڪندڙ پريڪٽيشنرز، حڪومتي ۽ ميڊيا جا نمائندا شامل هئا. اثر پاڪستان طرفان سنڌ اندر هي ٽيون پروگرام هو جنهن ۾ هڪ جامع رپورٽ پيش ڪئي وئي. هن سروي ۾ 9,000 نوجوان رضاڪارن پاران پاڪستان جي 136 ٻهراڙين ۽ 6 شهري ضلعن جي 252,000 ٻارن جن جي عمر 3 کان 16 سال هئي بابت سروي ڪيو ويو ۽ خاص طور تي سنڌ صوبي جي 23 ضلعن ۽ 2 شهري علائقن کي سروي ۾ شامل ڪيو ويو هو.

پاڪستان ۾ 2008-09ع کان سول سوسائٽي ۽ ماهرن جي گروپس جي اڳواڻي ۾ ٻهراڙي جي سطح تي هاڻوس هولڊ بيسڊ لرننگ سروي ڪئي وئي هئي جنهن کي اينيوئل اسٽيٽس آف ايجوڪيشن رپورٽ (اثر) جي نالي سان سڃاتو وڃي ٿو. اثر رپورٽ 2012ع مطابق سول سوسائٽي جو عزم جنهن ۾ ايڊوڪيشنل پلاننگ ڏانهن سندن ذميواري کي انهن لاءِ

حوالي سان پاڻ قومي/علائقائي زبانن کي لاڳو ڪرڻ جي حوالي سان پڻ مشورو ڏنو.

ان موقعي تي جناب قيصر بنگالي چيو ته اهو تمام گهڻو مشڪل آهي ڇاڪاڻ ته پاڻ لاهڻ تي ملڪ ۾ تعليم جي ڇا صورتحال آهي ۽ ان لاءِ بهتر اهو ٿيڻو ته ماڻهن کي ان ڳالهه ڏانهن راغب ڪجي ته تعليم جي بهتري لاءِ پاڻ مرادو حصو وٺڻ ته جيئن هو پنهنجي ڪوششن سان پنهنجي لاءِ ٿي بهتري ماڻي سگهن جيڪا اجتماعي ٿي ملڪي سطح تائين پهچندي. هن وڌيڪ چيو ته هن رپورٽ جو بهتر استعمال اهو ٿيندو ته جيڪي تعليمي جي حوالي سان فيصلو ڪندڙ آهن انهن تائين هي رپورٽ پهچائي وڃي.

تقريب ۾ جناب هارس گزدار چيو ته پاڪستان ۾ تعليم جي حوالي سان پنهنجي ٻاءُ جي اعليٰ رپورٽ تيار ڪئي وئي آهي. هن وڌيڪ چيو ته اسان کي ٻين ملڪن ڏانهن به ڏسڻ گهرجي جن تعليم سڀني لاءِ واري نظام کي لاڳو ڪيو جيڪو نظام پاڪستان ۾ پڻ لاڳو ڪرڻ جي ڪوشش ڪجي هن وڌيڪ چيو ته اسان تعليم جي بهتري جي حوالي سان پڻ سياسي طور تي متحد ٿيڻو پوندو.

ڊاڪٽر ساجد علي چيو ته تعليم جي حوالي سان ڪيتري نه تشویش ناک صورتحال آهي جنهن ڏانهن اسين وڌي رهيا آهيون. هن وڌيڪ ته والدين لاءِ تعليم ضروري آهي ۽ اسان کي اسڪول کان ٻاهر جي ٻارن جي حوالي سان به نه وسارڻ گهرجي. هن چيو ته اهي جن رواجي تعليم به حاصل نه ڪئي آهي انهن جي گذران لاءِ فنڪشنل لٽريسي پڻ ضروري آهي.

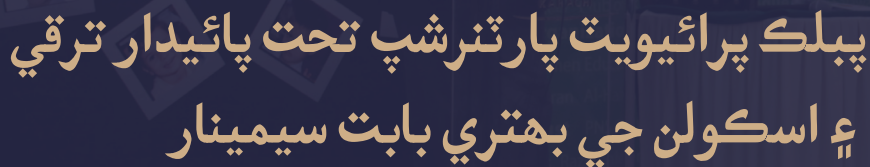
تنوير احمد چيو ته مان ساراھ ڪيان ٿو هن ڪم جنهن ۾ قومي سطح تي رپورٽ کي گڏ ڪرڻ جي ذميواري نڀائي ۽ هي رپورٽ هڪ معياري معلومات منجهان آهي. هن چيو ته سول سوسائٽي طرفان شموليت تمام ضروري هئي جيڪا تعليم جي مدد ۾ مددگار ثابت ٿي سگهي ٿي.

جي حوالي سان فيصلو ڪندڙ قوتون آهن. انهن چيو ته رپورٽ ۾ ڪا به ڪابه شئي لڪائي نه وئي آهي ۽ هر ڪڙي حقيقتن کي عيان ڪيو ويو آهي جيڪي ملڪ کي براشت ڪرڻ جي ضرورت آهي. معزز مهمانن اهو پڻ چيو ته رپورٽ مڪمل طور سان شهري تقاضائن وارو قدم آهي تنهنڪري اهو لڳي رهيو ته اٿر جي رپورٽ نه فقط عالمي سطح تي پر پاڪستان اندر تحريڪ (مومينٽم) جوڙي ورتو آهي. بحث ۾ حصو وٺندڙ ماهرن ملڪي سطح تي هن رپورٽ جي تيار ڪرڻ جي ذميواري ۽ محنت کي ساراهيو ۽ چيائون ته هي رپورٽ معلومات سان ڀرپور ڪم آهي انهن وڌيڪ اهو به چيو ته سول سوسائٽي جي شموليت تمام ضروري آهي جنهن سان تعليم جي بهتري ۽ واڌارو ٿيندو.

ان موقعي تي بيلارضا جميل چيو ته اها تمام خوش آئين ڳالهه آهي جو اٿر جو اطلاق عالمي سطح تي ۽ گڏوگڏ پاڪستان ۾ تسليم ڪيو ويو. هن چيو ته اها رپورٽ مڪمل طور تي شهري بنيادن تي ٻڌل قدم آهي. بيلار وڌيڪ چيو ته هي رپورٽ سرڪار لاءِ تعليم جي حوالي سان ڪارڪردگي جانچڻ لاءِ اهم ڪردار ادا ڪندي.

جناب فضل الله پيڇوهو سيڪريٽري ايجوڪيشن ان موقعي تي خطاب ڪندي چيو ته جنهن مسئلي ڏانهن توجهه ڏيارڻ جي ڪوشش ڪئي وئي آهي سو استادن جي انتظامڪاري جي حوالي سان وابستہ آهي. هن چيو ته اها حڪومت جي ذميواري آهي ته اها خاطري ڪرائي ته اسان وٽ ٻارن کي پڙهائڻ لاءِ استاد ڪافي آهن. هن چيو ته حڪومت ڪوششون وٺي رهي آهي ته استادن جي غير حاضري واري مسئلي کي حل ڪيو وڃي.

تقريب جي موقعي تي محترم زبيده مصطفيٰ چيو ته اهو جانچڻ ضروري هو ته سرڪار پاران هيٺي گهڻي فنڊنگ هجڻ جي باوجود ملڪ ۾ تعليم جي حوالي سان نتيجا معنيٰ خيز نٿا نڪرن. هن وڌيڪ چيو ته اسان وٽ تعليم جي حوالي سان هميشه زبان جو مسئلو رهندو پيو اچي ان

ايس اي ايف پاران ارلي چائلڊ ڊولپمينٽ جي اهميت تي زور

سنڌ ايجوڪيشن فائونڊيشن (ايس اي ايف) حڪومت سنڌ پاران ابتدائي ننڍپڻ جي تعليم جي حوالي سان ڪراچي جي هڪ مقامي هٽل ۾ 13 جون 2013ع تي سيمينار جو انعقاد ڪيو. هن سيمينار جو مقصد سنڌ ۾ ابتدائي ننڍپڻ جي تعليم ۽ ترقي جي اهميت کي اجاگر ڪرڻ هو. سيمينار ۾ تعليم دانن، پاليسي ميڪرز، اين جي اوز ۽ ميڊيا جي نمائندن شرڪت ڪئي. سيمينار جو مقصد ان جي شروع ڪيل ”ارلي لرننگ پروگرام (اي ايل پي)“ بابت آگاهي فراهم ڪرڻ هو. اي ايل پي جي مينيجر عمران ارشد دانشمندي پروگرام بابت آگاهي ڏيندي ٻڌايو ته هي پروگرام 150 سرڪاري اسڪولن ۾ طبعي ۽ سکيا واري ماحول کي بهتر بنائڻ لاءِ ڪم ڪري رهيو آهي جيڪو ڪچي، پهرين ۽ ٻي ڪلاس جي شاگردن لاءِ آهي ۽ هينئر ان مان 10,000 ٻار، والدين، استاد، سنڀال ڪندڙ ۽ ڪميونٽي سڌوسنئون فائدو حاصل ڪري رهيا آهن. سيمينار ۾ پروگرام جي ڪاميابي، پروگرام کي پيش ايندڙ مشڪلاتن ۽ پروگرام جي منصوبابندي بابت آگاهي فراهم ڪئي وئي.

سيمينار ۾ جن پبلڪسٽ شرڪت ڪئي تن ۾ بيلارضا جميل (ڊائريڪٽر پروگرامز، آئي ٽي اي)، ڊاڪٽر المينا پڙدان (ايسوسيئيٽ پروفيسر، انسٽيٽيوٽ فار ايجوڪيشنل ڊولپمينٽ، آغا خان يونيورسٽي)، ڊاڪٽر شاهد محي الدين (ايسوسيئيٽ پروفيسر، اسماعيلي طريقه اينڊ رليجيونس ايجوڪيشن بورڊ)، مريم شيره (پرنسپل، فروبل ايجوڪيشن سينٽر)، مس مهناز محمود (ايڊوائيزر ٽيچرز ريسورس سينٽر)، عميم سيد (سينيئر مئنيجر، ايڊووڪيسي اينڊ پروگرام ڊولپمينٽ ٽيچرز ريسورس سينٽر)، عبدالله خان (هيڊ آف اي سي ڊي برجز، روپاني فائونڊيشن) ۽ پروفيسر ايتنا غلام علي ستاره امتياز (مئنيجنگ ڊائريڪٽر، ايس اي ايف)، شامل هئا.

ان موقعي تي ماهرن چيو ته قوم لاءِ ٻارن تي توجهه ڏيڻ ضروري آهي ته جيئن ترقي ڪري سگهجي ۽ ان کانسواءِ اي سي ڊي جي مدد ۾ ٻين ڪيترن شين طرف توجهه ڏيڻ جي ضرورت آهي. انهن اهيو به چيو ته ابتدائي ننڍپڻ جو دور ڪنهن به فرد لاءِ تمام گهڻي اهميت وارو هوندو آهي جيڪڏهن اسان اي سي ڊي تي ڪم ۽ عام ٻارن سان گڏ جيڪڏهن معذور ٻارن جي به نشوونما ۽ انهن جي نشوونما ۾ پيدا ٿيندڙ رڪاوٽن تي ڪم نه ڪبو ته ٻارن جي نشوونما ۽ پائيدار ترقي تي مثبت اثر نه پوندا ۽ ان جي نتيجي ۾ هو سموري زندگي پنهنجن قدرتي صلاحيتن مان فائدو حاصل ڪري نه سگهندا. ان سان گڏ هن تقريبن ۾ ان ڳالهه تي پڻ زور ڏنو ويو ته ملٽي اسٽيڪ هولڊرز جن ۾ والدين، استاد ۽ ڪميونٽي جي شراڪت سان، ابتدائي ننڍپڻ جي نشوونما لاءِ ڪم ڪرڻ جي سخت ضرورت آهي ۽ ان ڪم کي ملڪي سطح تائين پڻ ڦهلائڻ جي ضرورت آهي.

سنڌ ايجوڪيشن فائونڊيشن

حڪومت سنڌ

گهر نمبر A-21، بلاڪ 7/8،

اوور سيز ڪو آپريٽيو هائوسنگ سوسائٽي،

امير خسرو روڊ، ڪراچي.

فون: 021-34169141-5

021-343305753-4, 021-34301460-3

فيڪس: 021-34169181 اي ميل: info@sef.org.pk

ويب سائيت: www.sef.org.pk

